

PRAWO HANDLOWE

Mateusz Kabut

Katedra Prawnych Problemów Administracji i Zarządzania

Powtórka z poprzednich zajęć

- Zakres pełnomocnictwa ogólnego (czynności zwykłego zarządu)

Powtórka z poprzednich zajęć

- Ograniczona zdolność do czynności prawnej – co do zasady od 13. roku życia

=> 15 – latek może być pełnomocnikiem

Powtórka z poprzednich zajęć

- W CEIDG znajdziemy informacje o przedsiębiorcach prowadzących działalność w formie:
 - Jednoosobowej działalności gospodarczej
 - Spółki cywilnej
- W KRS znajdziemy informację o:
 - Spółkach osobowych (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne)
 - Spółkach kapitałowych (z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjne)
 - Stowarzyszeniach, Fundacjach, Spółdzielniach itp.

Powtórka z poprzednich zajęć

- Domniemanie prawdziwości wpisu w rejestrach handlowych
 - Przykład 1:
 - XYZ Sp. z o.o. złożyła do KRS wniosek o wykreślenie jako prokurenta Jana Nowaka. Sąd rejestrowy przez pomyłkę wykreślił z rejestru prokurentkę Zofię Kowalską. ABC Sp. z o.o. po sprawdzeniu danych w rejestrze podpisała umowę z Janem Nowakiem. Zarząd ABC Sp. z o.o. był przekonany, że Jan Nowak jest prokurentem XYZ Sp. z o.o. Czy XYZ Sp. z o.o. może się uchylić od konsekwencji podpisanej przez Jana Nowaka umowy?

Powtórka z poprzednich zajęć

- Domniemanie prawdziwości wpisu w rejestrach handlowych
 - Przykład 2:
 - XYZ Sp. z o.o. złożyła do KRS wnioszek o wykreślenie jako prokurenta Jana Nowaka. Sąd rejestrowy przez pomyłkę wykreślił z rejestru prokurentkę Zofię Kowalską. ABC Sp. z o.o. po sprawdzeniu danych w rejestrze podpisała umowę z Janem Nowakiem. Zarząd ABC Sp. z o.o. otrzymał od XYZ Sp. z o.o. informację, że Jan Nowak nie jest już prokurentem spółki, ale po namowie przez Jana Nowaka, który powoływał się na domniemanie prawdziwości wpisu w KRS, ABC Sp. z o.o. podpisała umowę licząc na dodatkowe zyski. Czy XYZ Sp. z o.o. może się uchylić od konsekwencji podpisanej przez Jana Nowaka umowy?

Czynność prawna

- Czynność wywołująca skutki prawne
- Dokonywane poprzez składanie oświadczenia woli w odpowiedniej formie

Oświadczenie woli

- Każde zachowanie wyrażające **wolę wywołania skutków prawnych**
- Oświadczeniami woli **nie są**:
 - Oświadczenia wiedzy
 - Przejawy uczuć

Wady oświadczenia woli

- brak świadomości lub swobody
- pozorność
- błąd
- podstęp
- groźba

Brak świadomości lub swobody

- Art. 82. Nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się **w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji** i wyrażenie woli.
- Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, **choćby nawet przemijającego**, zaburzenia czynności psychicznych.

Pozorność

- Art. 83. § 1. Nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie **za jej zgodą dla pozorów**.
- Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Pozorność

Ochrona osób trzecich w dobrej wierze

- Art. 83. § 2. Pozorność oświadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność **odpłatnej** czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego oświadczenia, jeżeli wskutek tej czynności **osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku**, chyba że **działała w złej wierze**.

Błąd

- Art. 84. § 1. W razie **błędu co do treści czynności prawnej** można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć;
- ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.
- § 2. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (**błąd istotny**).

Podstęp

- Art. 86. § 1. Jeżeli błąd wywołała druga strona **podstępnie**, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy **błąd nie był istotny**, jak również wtedy, gdy **nie dotyczył treści czynności prawnej**.
- § 2. Podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem strony, jeżeli ta o podstępie wiedziała i nie zawiadomiła o nim drugiej strony albo jeżeli czynność prawna była nieodpłatna.

Groźba

- Art. 87. Kto złożył oświadczenie woli pod wpływem **bezprawnej** groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia, jeżeli **z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, iż jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo** osobiste lub majątkowe.

Skutki wad oświadczenia woli

- nieważność bezwzględna – pozorność, wyłączenie świadomości lub swobody,
- nieważność względna (wzruszalność) – błąd, groźba
 - Art. 88. § 1. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie.
 - § 2. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Formy czynności prawnych

- 1) Brak wymogu dla formy czynności prawnej
- 2) Forma pisemna, dokumentowa lub elektroniczna
 - A) dla celów dowodowych
 - B) pod rygorem nieważności
 - C) zastrzeżona dla wywołania konkretnych skutków prawnych
- 3) Forma szczególna (forma pisemna z datą pewną, forma pisemna z podpisem notarialnie poświadczonym, forma aktu notarialnego)
 - A) pod rygorem nieważności
 - B) zastrzeżona dla wywołania konkretnych skutków prawnych

Forma pisemna

- Art. 78. § 1. Do zachowania pisemnej formy czynności prawnej **wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli**. Do zawarcia umowy wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść oświadczeń woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany.

Forma elektroniczna

- Art. 78¹. § 1 k.c. Do zachowania elektronicznej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci elektronicznej i opatrzenie go kwalifikowanym podpisem elektronicznym.
- § 2. Oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej.

Forma dokumentowa

- Art. 77² k.c. Do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli **w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie.**
- Art. 77³ k.c. Dokumentem jest **nośnik informacji** umożliwiający zapoznanie się z jej treścią.

Forma pisemna - skutki niezachowania

- Art. 74. § 1. Zastrzeżenie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej **bez rygoru nieważności** ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy **nie jest w sporze dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności**. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej.
- § 2. Jednakże **mimo niezachowania formy** pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron **jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo fakt dokonania czynności prawnej jest prawdopodobniony za pomocą dokumentu**.

Forma pisemna - skutki niezachowania

- Art. 74. § 3. Jeżeli forma pisemna, dokumentowa albo elektroniczna jest zastrzeżona dla oświadczenia jednej ze stron, w razie jej niezachowania dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania tej czynności jest dopuszczalny także na żądanie drugiej strony.
- § 4. Przepisów o skutkach niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych **nie stosuje się do czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami.**

Przykład

- Art. 720. § 2. k.c. Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej.

VS.

- Art. 99. § 2. k.c. Pełnomocnictwo ogólne powinno być **pod rygorem nieważności** udzielone na piśmie.

Formy szczególne

- Art. 678. § 1. W razie zbycia rzeczy najętej w czasie trwania najmu nabywca wstępuje w stosunek najmu na miejsce zbywcy; może jednak wypowiedzieć najem z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia.
- § 2. Powyższe uprawnienie do wypowiedzenia najmu nie przysługuje nabywcy, jeżeli umowa najmu była zawarta **na czas oznaczony z zachowaniem formy pisemnej i z datą pewną**, a rzecz została najemcy wydana.

Formy szczególne

- Art. 75¹. § 1. Zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa albo ustanowienie na nim użytkowania powinno być dokonane **w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.**

Formy szczególne

- Art. 158. Umowa zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości powinna być zawarta **w formie aktu notarialnego**. To samo dotyczy umowy przenoszącej własność, która zostaje zawarta w celu wykonania istniejącego uprzednio zobowiązania do przeniesienia własności nieruchomości; zobowiązanie powinno być w akcie wymienione.
- Art. 157. § 2. KSH
- Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Zmiany, odstąpienie od umowy

- Art. 77. § 1. Uzupełnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, **jaką ustawa** lub **strony przewidziały w celu jej zawarcia**.
- § 2. Jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie wymaga zachowania **formy dokumentowej**, chyba że ustawa lub umowa zastrzega inną formę.
- § 3. Jeżeli umowa została zawarta w innej formie szczególnej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia; natomiast odstąpienie od umowy albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem.

Terminy

- Art. 111. § 1. Termin oznaczony w dniach kończy się **z upływem ostatniego dnia.**
- § 2. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło.
- Art. 112. Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca. Jednakże przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin upływa z początkiem ostatniego dnia.
- Art. 115. Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

Przedawnienie

- Art. 117. § 1. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, **roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu.**
- § 2. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, **chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia.** Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.
- § 2¹. Po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi.

Przedawnienie

- Art. 117¹
- § 1. W wyjątkowych przypadkach sąd może, po rozważeniu interesów stron, nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi, jeżeli wymagają tego względy słuszności.
- § 2. Korzystając z uprawnienia, o którym mowa w § 1, sąd powinien rozważyć w szczególności:
 - **1)** długość terminu przedawnienia;
 - **2)** długość okresu od upływu terminu przedawnienia do chwili dochodzenia roszczenia;
 - **3)** charakter okoliczności, które spowodowały niedochodzenie roszczenia przez uprawnionego, w tym wpływ zachowania zobowiązanego na opóźnienie uprawnionego w dochodzeniu roszczenia.

Przedawnienie

- Art. 118
- Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi **sześć lat**, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

Przedawnienie

- Art. 122. § 1. Przedawnienie względem osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od ustanowienia dla niej przedstawiciela ustawowego albo od ustania przyczyny jego ustanowienia.
- Art. 123. § 1. Bieg przedawnienia przerywa się:
 - 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;
 - 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje.
 - 3) przez wszczęcie mediacji.

Przedawnienie a terminy zawite

- Bezskuteczny upływ **terminów zawitych** powoduje wygaśnięcie prawa, co stanowi podstawową cechę odróżniającą terminy zawite od przedawnienia, z upływem terminu przedawnienia roszczenie bowiem nie wygasa, lecz staje się niezaskarżalne.
- Np. zgodnie z art. 568 § 1 k.c. uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne wygasają po upływie roku, a gdy chodzi o wady budynku - po upływie lat trzech, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

Dziękuję za uwagę!